

Sermaye Piyasası ve Vergi Hukuku Açısından İleri Düzenleme Tarihli Çeklerde Değerleme

İlhami Öztürk ve Ahmet Ozansoy

Sermaye Piyasası Kurulu ve Çankaya Üniversitesi

ÖZET Çekin hukuken bir ödeme aracı olması ve vade içermemesine rağmen ülkemizde karşılıklı güven ilkesine dayalı olarak vadeli çek uygulaması oldukça yaygınlık kazanmıştır. Bunun sonucunda 5941 sayılı yeni Çek Kanunu ile ‘vadeli çek’ uygulaması hukuken tanınmıştır. Çekin ödeme aracı olarak görüldüğü ve vadeli çek uygulamasının hukuken kabul edilmediği dönemde, vergisel açıdan çeklerin reeskonta tâbi tutulmasına haklı olarak izin verilmemiştir. Ancak, hukuken vadeli çek uygulamasının kabul edilmesinden sonraki dönemde bir kredi aracı olarak ‘vadeli çek’ ile ödeme aracı olan ‘vadesiz çek’ ayrımının yapılarak vadeli çekler için mali mevzuat açısından da reeskont uygulamasının kabul edilmesi gerekmektedir.

ANAHTAR KELİMELER vadeli çek, çek, reeskont

ABSTRACT Despite the fact that cheques provide a means for payment and do not entail maturity dates, the principle of mutual trust has led to the widespread use of post-dated cheques in Turkey. As a result, according to the new Cheque Law, No.5941, the use of ‘post-dated cheques’ has been legally defined. In a period, when cheques are perceived as means of payment, and when the use of post-dated cheques is not legally accepted, cheques are rightfully not subject to rediscounting in terms of taxation. However, since the use of post-dated cheques have now been legally accepted, a clear distinction should be made between cheques that are used as a means of credit, ‘post-dated cheques’ and as a means of payment ‘irredeemable cheques’, and in terms of post-dated cheques, the use of rediscounting should be accepted in the financial legislation.

KEYWORDS post-dated cheque, rediscount, cheque

GİRİŞ

İleri tarihli ya da bir başka ifadeyle ‘vadeli çek’ konusu ülkemizde uzun yıllar gündemi işgal etmiş ve hukuken sadece ödeme aracı sayılan çek, uygulamada bir vade aracı olarak varlığını sürdürmüştür. Vadeli çekler fiilen ekonomik dolaşımda yer almaları ve ciro yoluyla devir edilmelerine rağmen, vergi idaresi tarafından reeskonta tâbi tutulması kabul edilmemiş ve zamanla yargı kararları da aynı istikamette—yani, vadeli çeklerin reeskonta tâbi tutulamayacağı yönünde—istikrar kazanmıştır. Ancak, 5838, 5941 ve 6273 sayılı kanunlar ile yapılan düzenlemeler sonucunda, piyasada fiilen mevcut olan vadeli çek uygulamasına ‘hukuki tanıma’ sağlanmıştır. Bu hukuki tanıma, beraberinde vadeli çeklerin değerlendirilmesi konusunu yeniden gündeme taşımıştır.

Vadeli çeklerin değerlendirilmesi temas ettiği mevzuat itibariyle halen yürürlükte olan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu, yürürlüğe girecek olan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanu-

nu, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ve bu Kanun'a istinaden yayımlanan ikincil mevzuat ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve bu Kanun'a dayanılarak yayımlanan ikincil mevzuat ve özeleleri içerir.¹

Değerleme—ya da bir başka ifadeyle, reeskont—alacak ve borç senetlerinin vadeleri dikkate alınarak değerlendirme günündeki gerçek değerlerinin tespit edilmesi işlemidir. Böylece, dönemsellik kavramının gereği olarak, dönem kâr ve zararının tespitinde anılan senetlerin nominal değeri yerine değerlendirme günündeki gerçek değerlerinin dikkate alınması amaçlanmaktadır.² 6762 ve 6102 sayılı eski ve yeni Türk Ticaret Kanunlarında yer alan düzenlemeler uyarınca çek, sadece bir ödeme aracı olup vade taşıması gerekir. Bu sebeple Vergi Usul Kanunu'nda mali kârın hesaplanmasında, ileri düzenleme tarihli çeklere reeskont uygulanması mümkün görülmemiştir. Sermaye piyasası mevzuatı ise bu mevzuata tâbi şirketlerin vadeli çekler için reeskont uygulamasına izin vermekte hatta bunu zorunlu tutmaktadır.

5838 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un³ 18'inci maddesi ile Mülga 3167 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkındaki Kanun'a⁴ eklenen Geçici 2'nci maddede yer alan "31/12/2009 tarihine kadar, üzerinde yazılı keşide tarihinden önce çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazı geçersizdir," hükmü bu tarihten itibaren ileri tarihli çeklerin senet olarak kabul edilerek vergi mevzuatı kapsamında reeskonta tabi tutulup tutulmayacağı hususunda duraksama ve tereddüt doğurmuştur. Gelir İdaresi Başkanlığı konuya ilişkin olarak yayımladığı sirküler ile mevcut görüş ve uygulamasına devam edeceğini 5838 sayılı Kanun ile yapılan değişikliğin çeki, senet yapmadığını, bu itibarla vadeli çeklerde reeskontun mümkün olmadığını belirtmiştir.

5838 sayılı Kanun'dan sonra kabul edilen 5941 sayılı Çek Kanunu'nun bilhassa, 3'üncü maddesinin 8'inci fıkrası ile Geçici 1'inci maddesinin 5'inci fıkrası hükümleri dikkate alındığında, ileri tarihli çek düzenlenmesinin—bir başka ifadeyle, vadeli çekin—yasal tanımaya kavuştuğu söylenilebilir.⁵ 5941 sayılı Kanun, 5838 sayılı Kanun'dan

-
1. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu 09/07/1956 tarih ve 9353 sayılı *Resmi Gazete*'de yayımlanmış; 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu 13/01/2011 tarih ve 27846 sayılı *Resmi Gazete*'de yayımlanmış; 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu 30/07/1981 tarih ve 17416 sayılı *Resmi Gazete*'de yayımlanmış; ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu 10/01/1961 tarih ve 10703 sayılı *Resmi Gazete*'de yayımlanmıştır.
  2. Tezcan Atay, "Çeklerde Reeskont Sorunu," *Yaklaşım*, No.118 (Ekim 2002), ss.104-109.
  3. 5838 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 28/02/2009 tarih ve 27155 sayılı *Resmi Gazete*'de yayımlanmıştır.
  4. 3167 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkındaki Kanun 03/04/1985 tarih ve 18714 sayılı *Resmi Gazete*'de yayımlanmıştır.
  5. 5941 sayılı Çek Kanunu 20.12.2009 tarih ve 27438 sayılı *Resmi Gazete*'de yayımlanmıştır.

farklı olarak, ileri tarihli çek tanzimi hakkında geçici değil, sürekli bir düzenleme yapmıştır. Daha sonra, 6273 sayılı Çek Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 6'ncı maddesi ile 5941 sayılı Kanuna eklenen Geçici 3'üncü maddenin 5'inci fıkrası ile 31/12/2017 tarihine kadar üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazının geçersiz olduğu hükmü getirilmiştir.⁶

Bütün bu düzenlemeler ile, uygulamada zaten var olan vadeli çek uygulaması hukuki bir tanıma kavuşmuştur. Bu çalışmada çeşitli kanun hükümleri ile hukuki tanıma kavuşan ileri tarihli—vadeli—çeklerin değerlendirilmesi hususu vergi ve sermaye piyasası mevzuatı açısından incelenecektir.

ÇEKİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Bir ödeme emri ve bir nakit gibi işlem gören çek,⁷ bu niteliği dolayısıyla bir senet değildir.⁸ Çek ve senet birbirinden farklı belgelerdir.⁹ Ekonomik yaşantının ve teknolojik olanakların bugüne kadar erişmiş oldukları düzeyde, çekin diğer ödeme araçlarına, özellikle nakit paraya oranla üstünlüğü genellikle kabul edilen bir husustur. Çek, para gibi genel bir ödeme aracıdır.¹⁰ Çekin bir ödeme aracı olduğu hususunu açıkça düzenleyen bir yasa hükmü yoktur.¹¹ Ancak, çekin muhataba ibrazında ödenecek senet olması ve teminat cirosu ile ciro edilememesi bu niteliğini açıkça ortaya koymaktadır.¹²

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 'kıymetli evrak' başlıklı üçüncü kitabının 'kambyo senetleri' faslı içinde ayrı bir kısım olarak yer alan 'çek' mevcut yasal tanımlamaya göre "kayıtsız ve şartsız belirli bir bedelin ödenmesi için havaleyi içerir." Çekin değişik şekillerde tanımı yapılmıştır. Bunlara göre çek, kanunda öngörülmuş sıkı şekil şartlarına bağlı olarak keşide edilmiş, para ödeme amacına özgülenmiş, yazılı ve soyut

6. 6273 sayılı Çek Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 03.02.2012 tarih ve 28193 (Mükerrer) sayılı *Resmi Gazete*'de yayımlanmıştır.
7. Hasan Karabacak ve Serdar Koyutürk, "İşletmelerde Vadesi Gelmemiş Olan Alacaklar ve Borç Senetlerine Reeskont Uygulaması," *Vergi Dünyası*, No.37 (Eylül 1984), s.27.
8. İhsan Akyol, "İktisadi İşletmelere Dahil Alacak ve Borçların Değerlemesi ve Vadeli Çeklerde Reeskont Uygulaması," *Vergi Dünyası*, No.157 (Eylül 1994), s.63.
9. Hasan Yalçın, *Ticari Kazanç ve Kurum Kazancının Tespitinde Giderler*, üçüncü baskı (Ankara: Maliye Hesap Uzmanları Derneği Yayını, 2006), s.581.
10. Nurkut İnan, *Çek Rizikolarından Doğan Sorumluluk* (Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 1981), s.9.
11. Ejder Yılmaz, *Hukuk Sözlüğü* (Ankara: Seçkin Kitabevi, 1986), s.148.
12. Seza Reisoğlu, *Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Çek*, genişletilmiş ikinci baskı (Ankara: kendi yayını, 1998), s.15.

bir havaledir,¹³ veya 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun¹⁴ 17'nci maddesi anlamında sıkı sıkıya şekle bağlı, kanunen emre yazılı ve nihayet kamu güvenine mazhar bir kıymetli evraktır¹⁵ ya da Türk Ticaret Kanunu'nda yazılı koşullara uygun olarak, bankadaki alacak üzerine çekilen ödeme havalesi biçiminde değerli kâğıttır.¹⁶ Çek hukuki niteliği itibarıyla bir havale olup, havale ise Borçlar Kanunu'nun 555'inci maddesi uyarınca bir hukuki işlemdir.¹⁷ Yargıtay'a göre de çek, ödemeyi sağlayan bir havaleden ibarettir.¹⁸

Türk Ticaret Kanunu'nun 795'inci maddesine göre çek, görüldüğünde ödenir.¹⁹ 5941 sayılı Çek Kanunu'nun 3'üncü maddesi de aynı doğrultudadır.²⁰ Çekte vade yoktur ve konulamaz. Herhangi bir şekilde vade belirtilmişse bu vade yazılmamış sayılır ancak çek geçerlidir. Bu nedenle, 'vadesinde geçerlidir,' 'üzerindeki tarihten önce ibraz edilemez' gibi kayıtlar da geçersiz olup yazılmamış hükmündedir.²¹

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda çeklerle ilgili hükümler 780 ila 823'üncü maddelerde düzenlenmiştir.²² Buna göre, çek gerçekte bir ödeme aracıdır. Çekin ödeme dışında bir nedenle keşide edildiğinin ispatı bunu iddia edene düşer ve tanıkla kanıtlanamaz. Çek sadece bir ödeme aracı olduğundan 'kredi' aracı olarak kullanılamaz; bu hal çekin hukuki mahiyetine aykırı düşer.²³ Buna rağmen, son yıllarda çekin mevcut yasal düzenlemeler hilafına vadeli olarak düzenlenmesinin giderek yaygınlaşması, bu bağ-

13. Reha Poroy ve Ünal Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku Esasları*, genişletilmiş onbeşinci baskı (İstanbul: Vedat Yayınevi, 2003), s.240; Abuzer Kendigelen, *Çek Hukuku* (İstanbul: Beta Yayınevi, 2004), ss.29-37; Ali Bozer ve Celal Göle, *Kıymetli Evrak Hukuku* (Ankara: A.Ü. Hukuk Fakültesi, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, 2004), s.111; Fırat Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku* (Ankara: A.Ü. Hukuk Fakültesi, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, 1976), s.621; Gönen Eriş, *Açıklamalı – İctihatlı – Uygulamalı Çek Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2000), s.15; ve Serpil Canbaş ve Hatice Doğukanlı, *Finansal Pazarlar, Finansal Kurumlar ve Sermaye Pazarı Analizleri*, genişletilmiş üçüncü baskı (İstanbul: Karahan Kitabevi, 2007), s.18.

14. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 04/02/2011 tarih ve 27836 sayılı *Resmî Gazete*'de yayımlanmıştır.

15. Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku Esasları*, s.240; Naci Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak Hukuku* (Ankara: Gazi Kitabevi, 1987), s.307; Abdullah Çetin Oğuzoğlu ve Özkan Oğuzoğlu, *Açıklamalı-İctihatlı Bono ve Çek Sorunları*, genişletilmiş sekizinci baskı (İstanbul: Beta Yayınevi, 2003), s.51.

16. A. Sait Yüksel, Aslı Yüksel ve Ülkü Yüksel, *Bankacılık Hukuku ve İşletmesi*, genişletilmiş onuncu baskı (İstanbul: Beta Basım Yayın, 2004), s.449.

17. Hayri Domaniç, *Banka Kredi Mukavelelerinin Tamamı Geçersizdir* (İstanbul: Arıkan Yayınevi, 2006), s.115.

18. Yargıtay 15. HD. 21.9.1989 1254/3739.

19. Eski Türk Ticaret Kanunu'nda aynı husus 707'nci maddede düzenlenmiştir.

20. Bu husus mülga 3167 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinde de aynı şekilde yer almakta idi.

21. Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku Esasları*, s.247; ve Oğuzoğlu ve Oğuzoğlu, *Bono ve Çek Sorunları*, s.55.

22. Eski Türk Ticaret Kanunu'nda ise çekle ilgili hükümler 692 ila 743'üncü maddelerde düzenlenmiştir.

23. İsmail Doğanay, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*, 2. Cilt, dördüncü baskı (İstanbul: Beta Yayınevi, 2004), s.2136.

lamda çekin keşide tarihinden önce bankalara ibrazı iş âleminde güvensizliğe neden olmuştur.²⁴

Keşide günü, çekin ibraz edileceği sürenin hesaplanması açısından çekte zorunlu unsur olup keşide gününü taşımayan (*ante-dated cheque*)²⁵ bir senet çek değildir.²⁶ Keşideci, keşide gününü dilediği gibi belirleyebilir. Özellikle çekin ibraz süresi uzatılmak isteniyorsa keşide günü olan ileriki tarihli çek keşide edilebilir ve bu çek geçerlidir.²⁷ Çek vade konulamaz, keşide tarihi dışında ayrıca konulan vade kaydı geçersizdir. Vadenin geçersizliği, ayrıca keşide tarihi olan bir çekin geçerliliğini etkilemeyecektir.²⁸

VADELİ ÇEKLERDE DEĞERLEME

Genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri incelendiğinde, sadece dönen ve duran varlıklar hesap sınıfında yer alan alacak senetlerinin ve kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklar hesap sınıfında yer alan borç senetlerinin bilanço tarihindeki gerçeğe uygun değeri ile gösterilebilmesi için reeskont işlemlerinin yapılması gereği açıkça ifade edilmiştir. Çeklerin reeskonta tabi tutulması gerektiğine ilişkin ise doğrudan herhangi bir açıklama yoktur.²⁹

Eski Türk Ticaret Kanunu'nun 75'inci maddesinde bütün aktiflerin en çok bilanço gününde işletme için haiz oldukları değer üzerinden kaydolunacağı, tahsil edilemeyen veya ihtilafli bulunanlar müstesna olmak üzere bütün alacakların da itibari değerlerine göre hesap edileceği hükme bağlanmıştır. Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda aynı husus 78'nci maddede düzenlenmiş olup, değerlendirme konusunda Türkiye Muhasebe Standartları'nda belirlenen ilkelerin uygulanacağı ifade edilmiştir. Dönemsellik kavramı gereğince faaliyet sonuçları ilgili olduğu dönemde değerlendirilir. Bu açıdan dönemsellik kavramı çerçevesinde, senede bağlı alacak ve borçların vade farklarının ayıklanıp değerlendirme günündeki gerçek değerine indirgenmesi gerekir.³⁰ Alacak ve borçlar ilke olarak mukayyet değerle değerlendirilmesine rağmen, vadesi gelmemiş senede bağlı alacak ve borçlar değer-

24. Veysi Seviğ, "Vadeli Çek Yasalaştı," *Referans*, 17 Mart 2009.

25. Kemal Çevik, *Bankacılık Terminolojisi* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2012), s.82.

26. Yargıtay 12. HD. 1.6.1981, 3793/5375.

27. Yargıtay 12. HD. 26.1.1984 11103/650.

28. Yargıtay 10. CD. 24.11.1982 10875/12175.

29. Abitter Özulucan, "Çeklerde Reeskont İşlemlerinin Yapılabilirliğinin Tekdüzen Muhasebe Sistemi, Türkiye Muhasebe Standartları, Sermaye Piyasası Kurulu, Vergi İdaresi ve Danıştay Açısından İncelenmesi," *E-Yaklaşım*, No.58 (Mayıs 2008). <http://www.yaklasim.com/mevzuat/dergi/makaleler/20080512099.htm> (İnternet erişimi, 30 Mart 2012).

30. İlhami Öztürk, "6273 Sayılı Kanun Sonrasında Vadeli Çeklerde Reeskont," *E-Yaklaşım*, (Mart 2012). http://www.yaklasim.com/mevzuat/dergi/read_frame.asp?file_name=20120321311.htm (İnternet erişimi, 30 Mart 2012).

leme gününün değerine irca olunabilir. Alacak ve borç senetlerine ilişkin reeskont işlemlerinde bir duraksama yaşanmaz iken vadeli çeklerin reeskonta tabi tutulup tutulamayacağı hususu vergi ve sermaye piyasası mevzuatı açısından farklılık arz etmektedir. Oysa, Türkiye Muhasebe Standartları'nda "vadeli alacaklar veya vadeli borçlar" ifadesiyle, alacakların veya borçların senetle ve çekle olması gibi herhangi bir ayırıma tabi tutulmadığı görülmektedir.³¹

VERGİ MEVZUATI AÇISINDAN 5838 VE 5941 SAYILI KANUNLARDAN ÖNCEKİ DÖNEM

Vergi Usul Kanunu'nda çeklerin değerlemesine ilişkin bir düzenleme yer almaktadır. Bunda yukarıda belirtildiği üzere, çekin bir ödeme aracı olması ve vade taşımamasının etkisi vardır. Vergi Usul Kanunu'nun 'Değerlemenin Tarifi' başlıklı 258'inci maddesinde değerlendirme, vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tespiti olarak tanımlanmıştır. Aynı Kanun'un 259'uncu maddesinde değerlendirme günü, 260'inci maddesinde de değerlemenin esası belirtilmiştir. Buna göre, değerlemede iktisadi kıymetlerin vergi kanunlarında gösterilen gün ve zamanlarda haiz oldukları kıymetler esas tutulur. Vergi Usul Kanunu'nun 261'inci maddesinde değerlendirme ölçüleri olarak maliyet bedeli, borsa rayici, tasarruf değeri, mukayyet değer, itibari değer, vergi değeri, rayiç bedel, emsal bedeli ve ücreti belirtilmiştir.

Bir hesap dönemi içinde elde edilen kazancın gerçek tutarının tespit edilebilmesi için bilançoda yer alan kıymetlerin hangi değerlendirme ölçüleriyle değerlendirileceği hususu ise Vergi Usul Kanunu'nun üçüncü kitabının birinci kısmının 'İktisadi İşletmelere Dahil Kıymetleri Değerleme' başlıklı ikinci bölümünde her kıymet açısından ayrı ayrı belirtilmiştir. Bu bölümde yer alan 281'inci maddede alacakların, 285'inci maddede ise borçların değerlendirme esasları anlatılmıştır. Buna göre, alacaklar ve borçlar mukayyet değerleriyle değerlendirilir. Mevduat veya kredi sözleşmelerine dayanan alacaklar veya borçlar değerlendirme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınır. Vadesi gelmemiş olan senede bağlı alacaklar veya borçlar değerlendirme gününün kıymetine dönüştürülebilir. Bu takdirde, senette faiz nispeti açıklanmış ise bu nispet, açıklanmamışsa Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın resmi iskonto haddi uygulanır. Bankalar ve bankerler ile sigorta şirketleri alacaklarını veya borçlarını ya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın resmi iskonto haddi veya muamelelerinde uyguladıkları faiz haddi ile değerlendirme günü kıymetine çevirirler.

31. Abitter Özulucan, "Çeklerde Reeskont İşlemlerinin Yapılabilirliğinin Tekdüzen Muhasebe Sistemi, Türkiye Muhasebe Standartları, Sermaye Piyasası Kurulu, Vergi İdaresi ve Danıştay Açısından İncelenmesi."

Ancak, alacak senetlerini değerlendirme gününün kıymetine irca eden (çeviren) mükellefler, borç senetlerini de aynı şekilde işleme tabi tutmak zorundadırlar. Alacak ve borç senetleri için reeskont ayrılmasının temel sebebi alacak ve borç tutarlarının bilanço günündeki değerlerinin tespit edilmesi ve bilançoya bu değerler ile aktarılmasıdır.³²

Görüldüğü üzere, Vergi Usul Kanunu uyarınca vadesi gelmemiş olan alacak ve borç senetlerinin reeskonta tabi tutulması mümkündür; ancak, bir ödeme aracı olarak kullanılan çeklerin vadeli düzenlenmiş olması durumunda, değerlendirme yapıp yapılamayacağı hususu Vergi Usul Kanunu'nda açıkça düzenlenmemiştir.³³ Maliye Bakanlığı, vadesi gelmemiş bonoya bağlı alacak ve borçların değerlendirme günündeki kıymetine indirgenerek, bir başka deyişle reeskonta tabi tutularak nazara alınmasını kabul ederken, çeklerin reeskonta tabi tutulmasını kabul etmemektedir. Maliye Bakanlığı görüşü kısaca, “çekin esas itibariyle bir ödeme aracı olduğu, bu sebeple çekte vade konulamayacağı, çekin görüldüğünde ödeneceği, çekte vade konulsa da yazılmamış sayılacağı, çekin keşide tarihinden önce ibrazı halinde dahi ibrazında ödeneceğinin kanunda hükme bağlandığı, çekin vade ve faiz kaydı taşımasının mümkün olmadığı, bu nedenle yasal düzenlemelerde vadeli çekin tanınmadığı ve çekin bu özellikleri dolayısıyla bonodan farklı nitelik taşıdığı,” gerekçelerine dayanmaktadır.³⁴ Çekin keşide tarihinin değerlendirme günü itibariyle gelmemiş olmasından bahisle değerlendirme yapılması mümkün görülmemiştir.³⁵ Maliye Bakanlığı'nın görüşüne esas aldığı gerekçeler hukuken doğru olup vadeli çek veya ileri tarihli çek, yasal dayanağı olmayan, sadece ticari uygulamada getirilmiş ve bir centilmenlik anlaşması biçiminde yürüyen bir müessesedir.³⁶

Danıştay'ın konuya ilişkin olarak, vadeli olarak düzenlendiği ve vade tarihinden önce tahsil edilmediği ihtilafsız olan çeklerin alacak senedi gibi reeskonta tabi tutulmasında yasaya aykırılık görülmediği yönünde verilmiş kararları³⁷ olmasına rağmen, istikrar kazanan kararlarında, ‘Türk Ticaret Kanunu’nda kambiyo senetleri arasında yer almakla birlikte çekin, yasal olarak vade ve faiz kaydı taşımasının mümkün olması, muhatap tarafından görüldüğü anda karşılığının ödenmesinin zorunlu bulunması nedeniyle bono ve poliçede farklı nitelik taşıdığı ve sadece nakit ödeme aracı olarak iş-

32. Mevlüt Özer, *Mali Tablolar* (Ankara: Özkan Matbaası, 1995), s.65.

33. Salim Karadeniz, “Alacak ve Borçlarda Reeskont Müessesesi: Senet ve Çeklere İlişkin Uygulama,” *Yaklaşım*, No.230 (Şubat 2012), s.76.

34. 12/05/2009 tarihli Vergi Usul Kanunu Sirküleri/41/2009/3-Vadeli Çeklerde Reeskont Uygulaması-I. <http://www.gib.gov.tr/index.php?id=1028> (İnternet erişimi, 30 Mart 2012).

35. Mehmet Nadir Arıca, “1994 Yılında Alacak ve Borç Senetlerinin Reeskont Yoluyla Değerlemesi ve Değerleme İşleminin Muhasebe Kayıtlarına İntikali,” *Vergi Sorunları*, No.79 (Nisan 1995), s.31.

36. Bumin Doğrusöz, “Vadeli Çekte Reeskont,” *Referans*, 2 Nisan 2009.

37. Danıştay 3. Dairesi'nin 04/06/1998 tarih ve E.1997/671 K.1998/2125 sayılı kararı.

lem görmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Uygulamada çekin çeşitli sebeplerle vadeli düzenlenmiş olması, adına çek düzenlenen yükümlünün ancak değerlendirme gününde vadesi gelmemiş senede bağlı alacak ve borçlar için uygulanması öngörülen 213 sayılı Yasa'nın 281'inci maddesindeki düzenlemeden yararlandırılmasına olanak vermeyeceği," yönünde hüküm tesis etmiştir.³⁸ Danıştay müstakar kararlarında ileri tarihli çek için reeskontu kabul etmemekle birlikte uygulamada var olan vadeli çek gerçeğini yok saymamıştır.³⁹

Bu itibarla, değerlendirme gününde henüz vadesi gelmemiş bulunan senede bağlı alacaklar ve borçlar değerlendirme gününün kıymetine çevrilebilecek, diğer bir ifadeyle reeskonta tabi tutulabilecektir. Ancak, alacak ya da borç senet değil de bir çek ile temsil ediyor ise vergi mevzuatı bağlamında reeskonta tâbi tutulamayacaktır. Daha doğru bir ifadeyle, reeskonta tâbi tutulabilecek olmakla birlikte, vadeli çekten kaynaklanan reeskont giderleri kanunen kabul edilmeyen gider olarak vergi matrahının hesabında dikkate alınacaktır.⁴⁰ Nitekim 6 Seri No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne⁴¹ göre, alınan ve verilen çeklerin öncelikle Alacak ve Borç Senetleri hesaplarına aktarılması sonra da reeskonta tabi tutulması öngörülmektedir.⁴²

Vadeli çeklerin vade farkı (faiz) içerdiği, çeklerin herhangi bir vade gözetmeksizin muhasebeleştirilmesi ve raporlanmasının, gerek işletme içi gerek işletme dışı çıkar gruplarına doğru bilgi vermeme anlamına geldiği, bu durumun özün önceliği, dönemsellik,

38. Danıştay Vergi Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 07/04/2000 tarih ve E.1999/448, K.2000/145, Danıştay 3. Dairesi'nin 11/11/2003 tarih ve E.2001/2362 K.2003/4917, Danıştay 4. Dairesi'nin 10.06.2001 tarih ve E.2001/1399 K.2002/2405 sayılı kararları.

39. Danıştay 3. Dairesi 14.11.2002 tarih ve E.2000/5607 K.2002/3655 sayılı kararıyla, "Türk Ticaret Kanunu'nun 707'nci maddesine göre; çek görüldüğünde ödenir. Buna aykırı herhangi bir kayıt yazılmamış hükmündedir. Bu nedenle vadeli senetler için uygulanabilir nitelikte olan senette yazılı tutarın "alacağın temlikli cirosu" suretiyle belli bir iskontoyla üçüncü kişilerden vadesinden önce tahsili anlamına gelen "kıрма" müessesesinin çeklerle ilgili olarak uygulanması hukuken olanaksızdır. Yani; işin hukuk tekniği ve normal ve mutad olanı budur. Bu hukuki duruma karşın, uygulamada düzenlendiği tarihte keşidecisinin banka hesabında karşılığı olmayan çeker, karşılığının olacağı günü göstermek amacıyla vade tarihi konulmaktadır. Bu takdirde, çekin tahsili vade tarihinde ibrazı ile mümkün olmaktadır. Bu nitelikteki bir çekin, üzerinde yazılı tarihten önce, vade farkı adı altında iskonto yapılmak suretiyle üçüncü bir kişi tarafından ödenmesi, muhataba, üçüncü kişinin, çekin kendisine ciro edilmesi (alacağın temlikli) karşılığında, ödediği miktara eşit, kredi sağlanması niteliğindedir. Çek tutarı ile ödenen miktar arasındaki fark, yani iskonto tutarı ise, sağlanan kredi karşılığında elde edilen yarar, yani faizdir. Burada çekin işlevi verilen krediyi teminden ibarettir," şeklinde hüküm tesis etmiştir.

40. Abitler Özulucan, "Çeklerde Reeskont İşlemlerinin Yapılabilirliğinin Tekdüzen Muhasebe Sistemi, Türkiye Muhasebe Standartları, Sermaye Piyasası Kurulu, Vergi İdaresi ve Danıştay Açısından İncelenmesi."

41. Tebliğ 07/03/1996 tarih ve 22573 sayılı *Resmî Gazete*'de yayımlanmıştır.

42. Sakıp Şeker, *Dönem Sonu İşlemleri* (Ankara: Yaklaşım Yayıncılık, 1999), ss.1502-1503.

tam açıklama ve sosyal sorumluluk kavramı gibi muhasebenin temel kavramlarına aykırı olduğu, vergi muhasebesinden bağımsız olarak bilgi muhasebesi açısından bir eksiklik olduğu gerekçeleriyle eleştirildiği görülmektedir.⁴³

VERGİ MEVZUATI AÇISINDAN 5838 SAYILI KANUN SONRASI DURUM

5838 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 18'inci maddesiyle (Mülga) 3167 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkındaki Kanun'a eklenen Geçici 2'nci maddede, "31.12.2009 tarihine kadar, üzerinde yazılı keşide tarihinden önce, çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazı geçersizdir," hükmüne yer verilmiştir.

Sözü edilen Kanun'la getirilen düzenleme sonrasında vergi mükelleflerinin, ileri tarihli çeklerin artık senet olarak kabul edilerek Vergi Usul Kanunu'nun reeskont konusundaki düzenlemeleri karşısında reeskonta tâbi tutulup tutulmayacağı hususunda düşüktükleri tereddüt üzerine mükellefler açısından uygulama birliğinin sağlanması için Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yayımlanan 41/2009-3 sayılı Sirküler'le konuya ilişkin görüş açıklaması yapılmıştır. Anılan sirkülerde 5838 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin gerekçesinde bu maddenin belirli bir süreyle çekin, üzerinde yazılı keşide tarihinden önce ödenmek için muhatap bankaya ibrazı geçersiz kabul edilerek ekonomik sıkıntılarla çeklerin zamanında ödenememesi sonucunda ticari hayatta karşılaşılan sorunlara ve mağduriyetlere çözüm üretilmesi amacıyla yapıldığının ifade edildiği, dolayısıyla bu düzenleme ile çeklerin bono ve poliçeler gibi vadeli senet haline getirilmesinin amaçlanmadığı belirtilmiştir. Bahse konu sirkülerde ayrıca,

"Türk Ticaret Kanunu'nda sayılan diğer kıymetlerden farklı olarak çekte vade bulunmamaktadır. Zira anılan Kanunun 707'nci maddesinin 1'inci fıkrasında çekin görüldüğünde ödeneceğine, buna aykırı herhangi bir kaydın yazılmamış hükmünde olacağına ilişkin ibare bulunmakta ve ileri tarihli olarak düzenlenmiş bulunan çekler görüldüğünde ödenmek durumundadır. Çekleri diğer kambiyo senetlerinden olan bono ve poliçeden ayıran en önemli özellik çekin ödeme aracı olması, bono ve poliçelerin sahip olduğu kredi fonksiyonuna sahip olmamasıdır. Ancak uygulamada çekin senet gibi kullanılıyor olması ona hukuken senet niteliği kazandırmaz. Çekin senet olarak kabul edilmesi için Kanunen senet niteliklerine haiz olduğunun hükme bağlanmış olması şarttır. ... [G]etirilen yeni düzenlemedeki amaç, çekte vade konulması ya da ileri tarihli çek düzenlenmesinin sağlanması olmayıp, madde hükmü ile belirlenen tarihe kadarki süreç zarfında, çeklerin kullanılmasıyla ilgili olarak ticari hayatta karşılaşılan sorunların ve bu sebeple yaşanan mağduriyetlerin giderilmesidir. Zira Türk Ticaret Kanununun hükümleri gereğince çekte vade konulması kabul edilmemiş, hatta çek-

43. Abitter Özulucan, "Çeklerde Reeskont İşlemlerinin Tekdüzen Muhasebe Sistemi Açısından İncelenmesi ve Vadeli Çeklerin Muhasebeleştirilmesine İlişkin Öneri-II," *Yaklaşım*, No. 188 (Ağustos 2008), s.30.

te vade belirtilmiş olsa bile konulmamış sayıldığına hükümlenmiştir. Yeni getirilen düzenlemenin 3167 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkındaki Kanunda yapılmış olması, yeni getirilen düzenleme tarihine kadar zaten ileri tarihli çek keşide edilmesinden ötürü, çek hamilleri ile keşideci arasında cereyan eden hukuki sorunları bertaraf etme amacının bir göstergesi niteliğinde olup, ödenmesine ilişkin ekonomik nedenlerle kısıtlayıcı bir düzenleme olarak görmek gerekir. Yapılan düzenleme ile ileri tarihli çek keşidesinin yasal olarak da mümkün kılınmış olması, çekin ‘çek’ olma niteliğine halel getirmemekte ve bir kredi aracı değil, yine bir ödeme aracı olma niteliğini korumaktadır.”

denilerek, sayılan bu gerekçelerle çekin ödeme aracı olmasından dolayı senet olarak kabul edilmesinin imkân dahilinde bulunmadığından 5838 sayılı Kanun’un 18’inci maddesiyle yapılan düzenlemeye uyan çeklere de reeskont uygulanmasının mümkün olmadığı sonucuna varıldığı belirtilmiştir. Bu itibarla, Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı vadeli çeklere reeskont uygulanamayacağı şeklindeki görüşünde 5838 sayılı Kanun ile getirilen hüküm sonrasında da herhangi bir değişiklik yapmamıştır.

VERGİ MEVZUATI AÇISINDAN 5941 SAYILI KANUN SONRASI DURUM

5941 sayılı Çek Kanunu ile getirilen yeniliklerden en önemlilerinden birisi vadeli çek uygulamasının yasal korumaya kavuşturulmasıdır. 5941 sayılı Çek Kanunu’nun 3’üncü maddesinin 8’inci fıkrasında; “Üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihinden önce ibraz edilen çekin karşılığının Türk Ticaret Kanunu’nun 707’nci maddesi uyarınca kısmen veya tamamen ödenmemiş olması halinde, bu çekle ilgili olarak hukuki takip yapılamaz. İleri düzenleme tarihli çekle ilgili olarak hukuki takip yapılabilmesi için, çekin üzerindeki düzenleme tarihine göre kanuni ibraz süresi içinde bankaya ibraz edilmesi ve karşılıksızdır işlemine tabi tutulması şarttır,” hükmü yer almaktadır. Kanun tasarısına TBMM Adalet Komisyonu’nda eklenen bu fıkra ile ilgili olarak, TBMM Adalet Komisyonu Raporu’nda, “Bu fıkra göre ileri düzenleme tarihli çeklerin üzerinde yer alan tarihten önce, bankaya ibraz edilmesi ve karşılığının kısmen veya tamamen bulunmaması halinde, bu çekle ilgili olarak karşılıksızdır işleminin ve hukuki takip yapılmasının önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Bu düzenlemeye göre, ileri tarihli çekle ilgili olarak kambiyo senetlerine özgü hukuki takip yoluna başvurulabilmesi için üzerinde yazılı düzenleme tarihi itibarıyla kanuni ibraz süresi içinde bankaya ibraz edilmesi bu Tasarı hükümlerine göre karşılıksızdır işlemi yapılması gerekmektedir,” şeklinde gerekçe belirtilmiştir.⁴⁴

44. 7.12.2009 tarih ve Esas No:1/710 Karar No:27 sayılı TBMM Adalet Komisyonu Raporu. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss445.pdf> (İnternet erişimi, 30 Mart 2012).

Ayrıca, 5941 sayılı Kanun'un Geçici 1'inci maddesinin 5'inci fıkrası ile 31/12/2011 tarihine kadar, üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazı geçersiz kılınmıştır.⁴⁵ Bu düzenleme, yaşanan ekonomik kriz ortamında çek düzenleyenleri korumak amacıyla⁴⁶ yukarıda zikredilen 5838 sayılı Kanun'un 18'inci maddesi ile getirilen geçici düzenlemeye paralel bir düzenlemedir. Böylelikle, 5838 sayılı Kanun ile getirilen uygulamanın süresi 31/12/2009 tarihinden 31/12/2011 tarihine kadar uzatılmıştır.

5838 ve 5941 sayılı Kanunlar ile getirilen geçici düzenlemelerde çekin ibrazı tamamen geçersiz sayılırken, 5941 sayılı Kanun ile getirilen kalıcı düzenlemede, 31/12/2011 tarihinden sonra, çekin kısmen veya tamamen ödenememesi halinde kanuni takibat yapılması önlenmektedir.⁴⁷

Anılan bu hükümler ve kanun gerekçesi birlikte dikkate alındığında, ileri tarihli çek düzenlenmesi yasal olarak tanınmış, ancak 31/12/2011 tarihine kadar ileri tarihli çeklerin tahsil için bankaya ibrazı geçersiz olduğundan bu çeklerin üzerlerinde yazılı olan tarihten önce bankalara ibrazı engellenmiştir. 31/12/2011 tarihinden sonra ise, ileri tarihli çekler, üzerinde yazılı keşide tarihinden önceki bir tarihte karşılığı tahsil edilmek amacıyla bankaya ibraz edildiğinde, eğer hesapta yeter miktarda para bulunuyor ise ibraz eden çek hamiline çekin karşılığı ödenecektir. Hesapta yeter miktarda para bulunmuyor ise, bu çekle ilgili olarak üzerinde yazılı keşide tarihinden önceki bir tarihte karşılığı tahsil edilmek amacıyla bankaya ibraz edildiği için, "karşılıksızdır" işlemi ve buna bağlı olarak hukuki takip yapılamayacaktır. Bir başka ifadeyle, çek üzerindeki tarihten önce ibraz edildiği durumda karşılığının bulunması halinde kısmen veya tamamen ödenecek, kısmen veya tamamen ödenememiş olması halinde ise çekle ilgili olarak bir hukuki takip yapılamayacaktır. Bu yolla, vadeli çekler yasal güvence altına alınmış olmaktadır.⁴⁸ Hukuki takip yoluna gidilebilmesi için ise çekin üzerinde yazılı olan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz süresi⁴⁹ içinde bankaya ibraz edilmesi ve

45. Anayasa Mahkemesi 28.1.1992 tarih ve E.1 992/7 K.1 992/2 sayılı Kararı'nda "yasaların geçici maddeleri ile esas maddeleri arasında çelişiklik varsa, özel niteliği nedeniyle, esas maddeden önce uygulanırlar," şeklindeki içtihadı ile esas maddeler ve geçici maddeler arasındaki uygulama çatışmasında geçici maddelerin uygulama önceliğine sahip olduğunu hükme bağlamıştır.

46. Serkan Açar, "Karşılıksız Çek Düzenlemek Suç Olmaktan Çıkarılıyor!" <http://www.yaklasim.com/basindamevzuat/kanunlar/005/KARSILIKSIZCEK.htm> (İnternet erişimi, 30 Mart 2012).

47. Ceyhan Gönen, "Yeni Çek Kanunu İle Yapılan Düzenlemeler Çerçevesinde Çeklerde Reeskont Uygulaması," *E-Yaklaşım*, No. 213 (Eylül 2010). http://www.yaklasim.com/mevzuat/dergi/read_frame.asp?file_name=20100917665.htm (İnternet erişimi, 30 Mart 2012).

48. Kanun ile getirilen bu güvence daha önce taraflar arasında zımnen var olan 'centilmenlik anlaşması' yoluyla sağlanmakta idi.

49. Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun 796'ncı maddesinin ilk fıkrasına göre, bir çek, düzenlendiği yerde ödenecekse on gün, düzenlendiği yerden başka bir yerde ödenecekse bir ay içinde muhataba ibraz edilmelidir.

karşılıksızdır işlemine tabi tutulması, bir başka deyişle vadenin beklenmesi, gerekmektedir.

Bu düzenlemeler yeni Türk Ticaret Kanunu'nun 795'inci maddesinde yer alan "Çek görüldüğünde ödenir. Buna aykırı herhangi bir kayıt yazılmamış hükmündedir. Düzenlenme günü olarak gösterilen günden önce ödenmek için ibraz olunan çek, ibraz günü ödenir," genel düzenlemesine aykırıdır.⁵⁰ 5941 sayılı Kanun ile Türk Ticaret Kanunu'nun aksine çekin bir ödeme aracı olma vasfına istisna getirildiğinin, çekin kredi aracına dönüştürüldüğünün kabulü mümkündür.

Buna rağmen, Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı'nca 5838 sayılı Kanun sonrasında vadeli çeklerin reeskonta tabi tutulamayacağı yönünde oluşturulan görüş ve bu görüşün dayanağı gerekçeler 5941 sayılı Kanun sonrasında da mevcudiyetini sürdürmüş, vadeli çeklere reeskont uygulaması ile ilgili olarak yukarıda bahsedilen 41 Nolu Vergi Usul Kanunu Sirküleri'nde yer alan açıklamalar dahilinde işlem yapılmasına devam edileceği belirtilmiştir.⁵¹

Her ne kadar, 5941 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde yer alan, "çekin güvenli bir ödeme aracı olarak itibar kazanması" ve "çekin bir ödeme aracı olduğuna dair belirleyici hükümlere yer verilmesi," şeklindeki ibareler çekin ödeme aracı olma vasfının kaldırılmak istenmediğini gösterse de, 5941 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin 8'inci fıkrası ile getirilen düzenlemenin geçici olmaması, bu düzenlemeyle ibrazında hukuki takip yolu kısıtlanan çekin bir ödeme aracından ziyade kredi aracına dönüşmüş olması gerekçesiyle ileri düzenleme tarihli çeklerin reeskonta tabi tutulması gerektiğini söylemek mümkündür.⁵²

VERGİ MEVZUATI AÇISINDAN 6273 SAYILI KANUN SONRASI DURUM

6273 sayılı Kanun ile 5941 sayılı Kanun'a eklenen Geçici 3'üncü maddenin 5'inci fıkrası ile 31/12/2017 tarihine kadar üzerinde yazılı tarihten önce çekin ödenmek

50. 14.12.1992 tarih ve E.92/1 K.92/5 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme kararında, "Bu Kanun Türk Ticaret Kanununa göre hem özel kanun, hem de daha sonraki kanun olması dolayısıyla öncelikle uygulanması gerekmele beraber, Kanun'un 1'inci maddesindeki "Bu Kanun'da hüküm bulunmayan hallerde genel hükümler uygulanır" hükmü nedeniyle çek yasasında hüküm bulunmayan hallerde Türk Ticaret Kanunu'nun çekte ilgili hükümleri uygulanır," denilmektedir. Benzer şekilde 5941 sayılı Kanun'un 1'inci maddesinin ikinci fıkrasında da bu Kanun'da hüküm bulunmayan hallerde genel hükümler uygulanacağı hükmüne bağlanmıştır.

51. Gelir İdaresi Başkanlığı Kocaeli Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 16/03/2011 tarih ve B.07.1.GİB.4.41.15.02-190-3/8-22 nolu özeldesini, <http://www.gib.gov.tr/index.php?id=1028>, (30/03/2012).

52. Cem Tekin, "5838 Sayılı Kanun İle Yapılan Düzenleme Sonrasında 2009 Yılı İçin Vadeli Çeklerde Reeskont Uygulaması," *Vergi Sorunları*, No.248 (Mayıs 2009). http://www.vergisorunlari.com.tr/makale_detay.aspx?gid=2&mid=2498 (İnternet erişimi, 30 Mart 2012).

için muhatap bankaya ibrazının geçersiz olduğu hükme bağlanmıştır. Yani daha önce 5838 sayılı Kanun ile 31/12/2009 olarak belirlenen, 5491 sayılı Kanun ile 31/12/2011'e ötelenen düzenleme bu defa 6273 sayılı Kanun ile 31/12/2017 tarihine kadar uzatılmıştır. Bilahare, yasa koyucu tarafından bu sürenin yeniden uzatılması mümkündür.

6273 sayılı Kanun'un gerekçesinde, "3167 sayılı Kanun'un geçici 1'inci maddesinin beşinci fıkrasıyla 31.12.2011 tarihine kadar uzatılan, üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazının geçersiz olduğuna ilişkin hükmün, ekonomik sıkıntılarla çeklerin zamanında ödenememesi sonucunda ticari hayatta karşılaşılan sorunlara ve mağduriyetlere çözüm üretilmesi amacıyla ibraz yasağının 31.12.2017 tarihine uzatacak şekilde yeniden düzenlendiği," belirtilmiştir.⁵³ Aynı Kanun'a ilişkin TBMM Adalet Komisyonu Raporu'nda da, "piyasada tedavül eden çeklerin çok büyük bir kısmının ileri tarihli çek olduğu gerçeği karşısında, ileri tarihli çeklerin üzerinde yazılı tarihten (vadeden) önce ibraz edilmelerinin ve buna bağlı olarak mağduriyetlerin engellenmesi amacıyla (engellenmediği takdirde keşideci ve cirantalar hem vadeden önce ödemeye zorlanmakta hem de keşideci hakkında çek düzenleme ve çek açma yasağı kararı verilmesine neden olduğundan) ileri tarihli çeklerin, üzerinde yazılan tarihten önce ibrazının geçersiz olduğuna dair hükmün 31.12.2017 tarihine kadar uzatıldığı, bunun uygulamadan kaynaklı sorunların giderilmesinde bir yöntem olarak görüldüğü," ifade edilmiştir.⁵⁴

Bu suretle, 5838 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 28/02/2009 tarihinden 31/12/2017 tarihine kadar olan yaklaşık dokuz yıl boyunca, ileri düzenleme tarihli çeklerin üzerinde yazılı tarihten önce bankalara ibrazı mümkün olmayacaktır. Bu süre zarfında, ileri düzenleme tarihli çekler için 'ibrazında ödenme' hükmü işlerlik taşımayacak, vadeli çeklerin, ileri tanzim tarihine bir başka ifadeyle vade tarihine kadar tahsil amacıyla muhatap bankaya ibrazı geçersiz olacaktır. Ancak, bu süre boyunca ileri düzenleme tarihli çek keşide edilebilecek, tedavüldeki bu çekler ciro edilebilecektir. Örneğin, keşide tarihi 31/12/2017 olarak belirtilen bir çek 6273 sayılı Kanun'un yürürlük tarihi olan 03/02/2012 tarihinden sonraki bir tarihte düzenlenerek tedavüle girebilecek, ciro edilebilecek, ancak 31/12/2017 tarihine kadar ödenmek üzere ibraz edilemeyecektir. Kanun düzenlemesiyle bu statüye kavuşturulan ileri düzenleme tarihli çekin sadece bir ödeme aracı olduğunu, vade taşımadığını söylemek oldukça güçtür.

53. <http://www2.tbmm.gov.tr/d24/1/1-0538.pdf> (İnternet erişimi, 30 Mart 2012).

54. 16.1.2012 tarih ve Esas No:1/538, 2/85, 2/119 Karar No:5, TBMM Adalet Komisyonu Raporu. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss137.pdf>(İnternet erişimi, 30 Mart 2012).

SERMAYE PİYASASI MEVZUATI AÇISINDAN DURUM

2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 16'ncı maddesinin 1'inci fıkrasında; ihraççılar ve sermaye piyasası kurumlarının konsolide olanlar dahil kamuya açıklanacak veya gerektiğinde Sermaye Piyasası Kurulu'nca istenecek mali tablo, rapor ve bilgileri tespit olunacak şekil ve esaslara, genel kabul görmüş muhasebe kavram, ilke ve standartlarına uymak suretiyle düzenlemekle yükümlü oldukları, 22/e maddesinde de; kamunun zamanında yeterli ve doğru olarak aydınlatılmasını sağlamak amacıyla, genel ve özel nitelikte kararlar almak ve her türlü mali tablo ve raporlar ile bunların bağımsız denetimlerinin, sermaye piyasası araçlarının halka arzında yayımlanacak izahname ve sirkülerin ve araçların değerini etkileyebilecek önemli bilgilerin kapsamını, standartlarını ve ilan esaslarını tespit ve bu konularda tebliğler yayımlamak hususunda Sermaye Piyasası Kurulu'nun görevli ve yetkili olduğu hükme bağlanmıştır.

2499 sayılı Kanun'un anılan 16 ve 22/e maddeleri kapsamında borsa şirketleri, aracı kurumlar ve portföy yönetim şirketlerinin finansal tablolarının düzenlenme ve ilan esaslarını belirleyen Sermaye Piyasası Kurulu'nun Seri:XI, No:29 "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği"⁵⁵ söz konusu şirketlerin finansal tablolarını Türkiye Muhasebe Standartları'na (TMS) uygun olarak hazırlamalarını zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda borsa şirketleri, aracı kurumlar ve portföy yönetim şirketlerinin vadeli çekleri Türkiye Muhasebe Standartları'nda yer alan esaslara göre muhasebeleştirilmesi gerekmektedir. Konuya ilişkin olarak halen yürürlükte bulunan TMS-39 hükümleri ile 01/01/2013 tarihinde zorunlu uygulamaya geçilecek olan TFRS-9 hükümleri çerçevesinde değerlendirme yapmak gerekmektedir.

Söz konusu düzenlemelerin prensip temelli düzenlemeler olması ve dünya uygulamalarında vadeli çekin ülkemizdeki kadar yaygın bir uygulama olmaması itibarıyla, anılan düzenlemelerde konuya ilişkin doğrudan bir hüküm yer almamaktadır. Diğer taraftan, gerek TMS-39'un finansal araçlara ilişkin halen yürürlükte bulunan hükümleri, gerekse de zorunlu uygulaması 01/01/2013 tarihinde başlayacak olan TFRS-9'un finansal varlıkları sınıflandırmaya yönelik hükümlerinde yer alan tanımlamalara göre, vadeli çekler, *itfa edilmiş maliyeti ile izlenen finansal varlıklar* sınıfına girmektedir. Bu kapsamda ileri tarihli düzenlenmiş çekler, itfa edilmiş değerleri üzerinden izlenirler, diğer bir deyişle reeskont işlemine tâbi tutulurlar. Ancak vurgulamak gerekir ki, alınan ileri vadeli çeklere ilişkin yapılacak TMS kapsamındaki alacak reeskontu işleminde herhangi bir gider

55. "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği" 09/04/2008 tarih ve 26842 sayılı *Resmî Gazete*'de yayımlanmıştır.

muhasebeleştirilmez.⁵⁶ Örneğin, satış karşılığı elde edilen bir ileri tarihli çek söz konusu ise satış tutarı reeskont miktarı kadar indirilir, bu fark ileri dönemlerde itfa edilerek faiz geliri olarak muhasebeleştirilir. Verilen ileri vadeli çekler için de aynı esaslar geçerlidir. Bu uygulamanın, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğü girmesi ile birlikte hemen hemen tüm şirketlerin finansal tabloları için zorunlu hale gelecek olması da diğer önemli bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır.

Diğer taraftan, ortak sayısı nedeniyle 2499 sayılı Kanun'a tâbi olup borsada işlem görmeyen şirketler ve fonların mali tablolarının hazırlanma ve ilan esasları Sermaye Piyasası Kurulu'nun Seri:XI, No:1 numaralı 'Sermaye Piyasasında Mali Tablo ve Raporlara İlişkin İlke ve Kurallar Hakkında Tebliğ'inde düzenlenmiştir.⁵⁷ Anılan tebliğin "Alacak ve Borçları Değerleme" başlıklı 26'ncı maddesinde:

"Alacaklar ve borçlar mukayyet (kayıtlı) değerleri ile gösterilir. Ancak, avans, depozito ve teminat niteliğinde olanlar hariç olmak üzere, senetli alacak ve borçlar (*vadeli çekler* ve poliçeler dahil) ile 3 aydan daha uzun vadeli senetsiz alacak ve borçların reeskont işlemine tabi tutulması şarttır. Reeskont işleminde, söz konusu alacak ve borçlar için öngörülen faiz oranı, bu yoksa Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın iskonto oranı uygulanır.

Aracı kurumlar, bankalar ile sigorta şirketleri, alacaklarını ve borçlarını Merkez Bankasının iskonto oranı veya muamelelerinde uyguladıkları faiz oranı ile değerlendirme günü kıymetine dönüştürürler. Alacaklara ilişkin olarak ayrılan reeskont tutarları, gelir tablosunda "Diğer Faaliyetlerden Giderler ve Zararlar;" borçlara ilişkin reeskont tutarları ise, "Diğer Faaliyetlerden Gelirler ve Karlar" hesap gruplarında muhasebeleştirilir."

düzenlemesi yer almıştır. Bu düzenlemeden de anlaşılacağı üzere, sermaye piyasası mevzuatı kapsamında 'vadeli çekler'in tıpkı senetli alacak ve borçlar gibi reeskont işlemine tabi tutulması zorunlu kılınmıştır.

5941 sayılı Kanun ile ileri düzenleme tarihli (vadeli) çeklere ilişkin olarak getirilen, üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihinden önce ibraz edilen çekin karşılığının kısmen veya tamamen ödenmemiş olması halinde, bu çekle ilgili olarak hukuki takip yapılamayacağı hükmünün, vadeli çeklerin reeskontuna imkân tanıyan sermaye piyasası mevzuatı ve bu mevzuata istinaden sürdürülen mevcut uygulamayı etkileyen ya da değiştiren bir niteliği bulunmamaktadır.

Yukarıda yer alan açıklamalar ışığında vadeli çeklerde reeskontun Seri:XI, No:1 numaralı 'Sermaye Piyasasında Mali Tablo ve Raporlara İlişkin İlke ve Kurallar Hakkın-

56. Mehmet Maç ve B. Burak Durmaz, "Vadeli Çekler Vergisel Açından da Reeskont Edilebilmelidir," *Yaklaşım*, No.78, 85-89 (Haziran 1999). http://www.yaklasim.com/mevzuat/dergi/read_frame.asp?file_name=1999061697.htm (İnternet erişimi, 30 Mart 2012).

57. "Sermaye Piyasasında Mali Tablo ve Raporlara İlişkin İlke ve Kurallar Hakkında Tebliğ" 29/01/1989 tarih ve 20064 sayılı *Resmî Gazete*'de yayımlanmıştır.

da Tebliğ' uyarınca, bu tebliğ kapsamındaki şirketler açısından mümkün olduğu, mevcut düzenlemenin ve uygulamanın, yukarıda bahsedilen 5833 ve 5941 sayılı Kanunlar ile getirilen hükümler nedeniyle değiştirilmesinin gerekmediği açıktır. Nitekim, anılan tebliğin 18'inci maddesinde vadeli çeklerin reeskonta tabi tutulmasını düzenleyen 26'ncı maddesini de kapsayacak şekilde, bu bölümde yer alan hükümler, işletmelerin mali tablolarının hazırlanması sırasında esas alacakları standartlardan mali tablo kalemlerinin değerlemesine ve ilgililere sunulmasına ilişkin kuralları düzenlemekte olup, mali tabloların hazırlanmasında SPK'ca yayımlanan standartlar ile Türk Ticaret Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümlerinin tutarlı ve birbirini tamamlayıcı olarak esas alınacağı, *bu bölümdeki hükümlerin vergi mevzuatında yer alan değerlendirme ilke ve kurallarıyla ilgili bulunmadığı*, bu nedenle mükelleflerin tuttukları defter ve belgeler ile beyannamelerini vergi mevzuatının ilgili hükümlerine uygun şekilde düzenlemek zorunda oldukları, vergi mevzuatının Sermaye Piyasası Kurulu'nca belirlenen standartlar ile Türk Ticaret Kanunu'nun muhasebeye ilişkin kurallarından farklı uygulamalara yer verdiği durumlarda işletmelerin söz konusu mevzuat çerçevesinde gerekli düzeltmeleri yapmalarının kendi sorumlulukları kapsamında olduğu belirtilmiştir. Ayrıca belirtilmemiş olmakla birlikte, söz konusu durum Seri:XI, No:29 Tebliği kapsamındaki borsa şirketleri, aracı kurumlar ve portföy yönetim şirketleri için de geçerlidir. Neticede, reeskont sonucu ortaya çıkan farkların muhasebeleştirilmesinde ayrı esaslar getirmesi nedeniyle Sermaye Piyasası Kurulu mevzuatı açısından geçerli olan Türkiye Muhasebe Standartları'na göre hazırlanan mali tablolar ile vergi mevzuatına göre hazırlanan ve yasal kayıtlar olarak kabul edilen mali tablolar arasında farklar bulunmaktadır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, yasal kayıtların da Türkiye Muhasebe Standartları'na göre düzenlenmesini öngördüğünden söz konusu kanunun yürürlüğe girmesi ile aradaki fark ortadan kalkacak olmakla birlikte, vergi mevzuatı kapsamında hazırlanacak beyannamelerde farklı esasların devam ettirilebileceği tâbidir.

Sermaye Piyasası Kurulu'nun tebliğlerle belirlediği standartlarına göre düzenlenmesini istediği mali tablolarda, vadeli çeklerin alacak senetleri gibi yorumlanırken, vergi hukukunda bunun atlanması, biçimi yüzünden konunun esasının gözden kaçırılması demektir.⁵⁸

58. Öcal Gözükkara ve Yılmaz Ay, "Döviz Cinsinden Borçların Değerlemesi ve Vadeli Çeklerin Reeskonta Tabi Tutulmasına İlişkin Görüşlerimiz," *Vergi Dünyası*, No. 157 (Eylül 1994), s.32.

DEĞERLENDİRME

Hukukumuzda öteden beri süre gelen düzenlemelere göre, çek bir ödeme aracıdır; görüldüğünde ödenir ve vade içerebileceği gibi, bu yönde yazılmış olan kayıtlar da yok sayılır. Gerek mülga 3167 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun, gerek halen yürürlükte olan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve gerekse yürürlüğe girecek olan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu bu anlayışı yansıtmaktadır.

Ancak, çekler ülkemizde ödeme aracı olmaktan çok kredi aracı olarak kullanılmaktadır. Çekin hamiline tanıdığı güvence, tahsil edilme olasılığının—yaptırım gücünün diğer kambiyo senetlerine göre yüksek olması nedeniyle—diğer kambiyo senetlerine göre daha kolay olması, damga vergisine tabi olmaması gibi nedenler çeklerin piyasadaki dolaşımını sadece ödeme aracı olmasının ötesine taşımaktadır.⁵⁹

Son yıllarda TBMM bahse konu ekonomik gerçekleri dikkate alarak çekle ilgili bazı yeni düzenlemeler getirmiştir. 5941 sayılı Çek Kanunu'nun 3'üncü maddesinin 8'inci fıkrası üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihinden önce ibraz edilen çekin karşılığının kısmen veya tamamen ödenmemiş olması hâlinde, bu çekle ilgili olarak hukukî takip yapılamayacağı, ileri düzenleme tarihli çekle ilgili olarak hukukî takip yapılabilmesi için, çekin üzerindeki düzenleme tarihine göre kanunî ibraz süresi içinde bankaya ibraz edilmesi ve karşılıksızdır işlemine tabi tutulması şart olduğu esasını benimseyerek vadeli çeki hukuki statü kazandırmıştır. Bu haliyle 5941 sayılı Çek Kanunu ile 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu arasında tutarsızlık bulunmaktadır. Çek Kanunu'nun özel kanun olması nedeniyle Türk Ticaret Kanunu'ndaki hükümlere üstün olduğu söylenebilir.

5941 sayılı Kanun ile 'vadeli çek'e hukuki statü kazandırılmasından başka, 5838, 5491 ve 6273 sayılı Kanunlar ile getirilen geçici hükümlerle 28/02/2009 tarihinden 31/12/2017 tarihine kadar olan yaklaşık dokuz yıl boyunca, ileri düzenleme tarihli çeklerin üzerinde yazılı tarihten önce bankalara ibrazı yasaklanmıştır. 5491 sayılı Kanun'da vadeli çeki hukuki statü sağlayan sürekli düzenleme ile bahse konu geçici hükümler arasındaki fark şudur: 31/12/2017 tarihinden sonra geçerli olmak üzere, düzenleme tarihinden önce ibraz edilen çekler geçerli olmakla birlikte ödenmediği takdirde karşılıksız sayılması için düzenleme tarihinin geçmesi gerekecektir; bahse konu tarihe kadar ise düzenleme tarihinden önce çeklerin ibrazı da geçersizdir. Bu düzenlemelerden, vadeli çe-

59. Abitter Özulucan, "Çeklerde Reeskont İşlemlerinin Yapılabilirliğinin Tekdüzen Muhasebe Sistemi, Türkiye Muhasebe Standartları, Sermaye Piyasası Kurulu, Vergi İdaresi ve Danıştay Açısından İncelenmesi."

kin hukukumuzda sürekli olarak girdiği anlaşılmaktadır. Zira, sadece ibraz edilen vadeli çekin karşılıksız olması durumunda hukuki takibe ilişkin bir takım sınırlamalar getirilmiş olması ileri tarihli çeklere sağlanan yasal tanımayı ortadan kaldırmaz.

Bu itibarla uygulamada taraflar arasındaki güvene dayalı olarak zaten var olan vadeli çeklerin, yasal olarak da tanımaya kavuşması bu çeklere ilişkin değerlendirme konusunu tekrar gündeme getirmiştir. Daha önce, Maliye Bakanlığı'nın çekin ödeme aracı olduğu, çeki vade konulamayacağı ve görüldüğünde ödeneceği, çekin keşide tarihinden önce ibrazı halinde dahi ibrazında ödeneceğinin kanunda hükme bağlandığı, yasal düzenlemelerde vadeli çekin tanınmadığı, 5838 sayılı Kanun ile çeki vade kavramının geçici olarak kazandırıldığı, asıl amacın ekonomik krizin etkilerinin azaltılmak olduğu⁶⁰ gerekçeleriyle ileri tarihli çeklere reeskont uygulanmayacağı yönündeki görüşü bahse konu yeni düzenlemeler karşısında tartışmalı hale gelmiş ya da en azından zayıflamıştır. Benzer şekilde, Danıştay tarafından verilen kararlar da, gerekçeleri itibarıyla eski düzenlemelere dayandıklarından, yeni düzenlemeler karşısında hukuki geçerlilik taşımazlar; çünkü gerek 31/12/2017 tarihine kadar ileri tarihli çeklerin düzenlenme tarihinden önce ibrazının yasaklanması, gerekse sürekli olarak geçerli olmak üzere düzenlenme tarihinden önce ibraz edilen çeklerden ödenmeyenlerin düzenlenme tarihinden önce karşılıksız sayılmayacağı yönündeki yeni yasal düzenlemeler kanun koyucu tarafından çekin sadece bir ödeme aracı olarak görülmediği, aynı zamanda bir vade aracı da olabileceğinin kabul edildiğini açıkça göstermektedir.

Ayrıca hem Sermaye Piyasası Kurulu mevzuatı açısından geçerli olan, hem de yeni Türk Ticaret Kanunu ile birlikte pek çok şirket açısından geçerli hale gelecek olan Türkiye Muhasebe Standartları uygulamalarında vadeli çeklerin gerçek mahiyetleri itibarıyla değerlendirilip reeskonta tâbi tutulması sadece mümkün olmakla kalmayıp aynı zamanda zorunlu iken, vergi mevzuatı bakımından bu durumun görmezden gelinmesi esas itibarıyla Vergi Usul Kanunu'nun 3'üncü maddesinde ifadesini bulan vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyetinin esas olduğu şeklindeki genel prensibe de aykırıdır.⁶¹

Vadeli olarak düzenlenen çekin nominal bedeli içinde birincisi mal ve hizmetin peşin değeri, ikincisi satıcının alıcıya tanıdığı süreye bağlı olarak belirlenen vade farkının mevcut olduğunun kabulü gerekir. Durum böyle olunca, çekle olan alacağın peşin değerine indirgenmemesi ya da reeskonta tabi tutulmaması, muhasebe kuramının anayasası

60. Ceyhan Gönen, "Yeni Çek Kanunu İle Yapılan Düzenlemeler Çerçevesinde Çeklerde Reeskont Uygulaması."

61. Hakan Gürsoy, "Vadeli Çek Nedir? Nasıl Değerlenir?" *Vergi Dünyası*, No.339 (Kasım 2009), s.108.

olarak kabul edilen başta işlemlerin muhasebeye yansıtılmasında ve onlara ilişkin değerlendirilmelerin yapılmasında biçimlerinden çok özlerinin esas alınması gereğini ifade eden özüün önceliği kavramı olmak üzere, dönemsellik kavramı—döneme ait olmayan faiz gelirlerinin ayıklanması—ve sosyal sorumluluk kavramının—tüm çıkar gruplarına tarafsız ve doğru bilgi aktarımı—ruhuna aykırıdır.⁶²

SONUÇ

Dünya uygulamalarında çek bir ödeme aracı olup vade içermez. Yani, kredi aracı olarak kullanılmaz. Türkiye’de de çek müessesesi yakın zamana kadar hukuken dünya uygulamalarına paralel olarak düzenlenmiş idi. Ancak, ülkemizde çekin ödenmemesinin yaptırımlarının daha ağır olması nedeniyle, piyasada karşılıklı güven ilkesine dayalı olarak ileri tarihli (vadeli) çek uygulaması oldukça yaygınlık kazanmıştır. Bu durum ekonomik kriz zamanlarında ödenemeyen ve karşılıksız çıkan çek sayısında patlama yaratmış ve çek hamillerinin mağduriyetine ilâveten çok geniş bir çek keşidecisi mağduru ortaya çıkarmıştır. Ödenemeyen çeklerin fazlalığı politikacıları soruna bir çözüm üretmeye zorlamıştır. Bu kapsamda önce belirli bir tarihe kadar geçerli olmak üzere ileri tarihli çeklerin vadesinden önce ibrazı yasaklanmış, sonra bu ‘belirli tarih’ iki defa uzatılarak nihayet 31/12/2017’ye kadar ötelenmiştir. Ayrıca, bununla yetinilmeyerek 5941 sayılı yeni Çek Kanunu ile vadesinden önce ibraz edilen çeklerden karşılığı ödenemeyenlerin vadesine kadar ‘karşılıksız sayılamayacağı’ esası sürekli olarak benimsenerek ‘vadeli çek’ uygulaması hukuken yasal korumaya kavuşturulmuştur.

Çekin ödeme aracı olarak görüldüğü ve vadeli çek uygulamasının hukuken kabul edilmediği dönemde sermaye piyasası mevzuatı ve ticaret hukuku açısından izin verilse ve hatta zorunlu tutulsa bile, vergisel açıdan çeklerin reeskonta tâbi tutulmasına haklı olarak izin verilmemiştir. Ancak, hukuken vadeli çek uygulamasının kabul edilmesinden sonraki dönemde de aynı uygulamanın devam ettirilmesinin uygun olmayacağı düşünülmektedir. Zira reeskont uygulamasına izin verilmemesinde dayanak olarak gösterilen gerekçeler artık geçerli değildir.

Bu kapsamda bir kredi aracı olarak ‘vadeli çek’ ile ödeme aracı olan ‘vadesiz çek’ ayrımının bir yasal düzenleme ile yapılmasının, bu düzenleme yapılırken Vergi Usul Kanunu’nda yer alan “gerçek mahiyetin esas” olduğu ilkesi ile muhasebeye ilişkin “özün

62. Abitter Özulucan, “Çeklerde Reeskont İşlemlerinin Tekdüzen Muhasebe Sistemi Açısından İncelenmesi ve Vadeli Çeklerin Muhasebeleştirilmesine İlişkin Öneri-I,” *Yaklaşım*, No.187 (Temmuz 2008), s.27.

önceliği” kavramı da dikkate alınarak, vadeli çeklerin sermaye piyasası ve ticaret hukuku mevzuatına paralel olarak mali mevzuat açısından da reeskonta tâbi tutulmasına izin verilmesi uygun olacaktır. Bu husus, mevcut durumda vadeli çeklerin reeskontu konusunda çıkabilecek muhtelif ihtilaflar ve duraksamaların önlenmesi açısından da yararlı olacaktır.